

Mesék, legendák, mítoszok

– Nem mindig válik be, igaz?! – szezezi nekem a kérdést a pszichológusom, alighogy helyet foglalok vele szemben a fotelben.

Dr. Novák középmagas, jóképű, ötvenes éveiben járó férfi; bézs, kordbársony öltöny alatt barna kasmír garbót visel, csak úgy feszül izmos testén; szoláriumbarna arca egyszerű tükröz magabiztosságot és nyugalmat.

Én ötvenöt éves vagyok, foglalkozásomat tekintve ügyvéd. Kétszer nősültem és váltam el; két házasságomból két gyermekem született, mindketten felnőttek, kapcsolatunk felhőtlen, bár kissé felszínes. Anyagi körülményeim kielégítőek; a rendszeres testedzésnek köszönhetően, hasonlóan a terapeutámhoz, koromhoz képest jó formában vagyok, az egészségügyi problémák – egyelőre, kopogom le – elkerülnek. Második válásom óta egyedül élek, sokat járok szórakozni, és gyakran váltogatom a kapcsolataimat. Röviden: egy vénülő kujon vagyok, aki megpróbálja élvezni az életet. Sajnos a kitűnő fizikai és egészségi állapotom nem óvott meg mindazoktól a mentális problémáktól, amelyek miatt immár második alkalommal ülök dr. Novák rendelőjében.

Néhány hete váratlanul, alattomos módon, az éjszaka közepén törtek rám bizonyos gondolatok. Hova tart az életem? Mi lesz velem öt, tíz, tizenöt év múlva? És a legfontosabb: meddig folytathatom még ezt az életmódot? Ilyen és ehhez hasonló kérdések zavarták meg a nyugalmam, amelyek a következő napokban sem hagytak nyugton, hiába reménykedtem az ellenkezőjében, mindig vissza-visszatértek elűzhetetlenül, beleszótták magukat az álmaimba, nappal súlyos, szinte fojtogató ködként telepedtek rám, megmérgezve a legszebbnek ígérkező óráimat is.

Szorult helyzetemben dr. Novák és az általa vezetett „Öregedjünk szépen” címmel futó műsor sietett a segítségemre. A pszichológusom műsora azt ígéri a nézőknek, hogy „segítéskre lesz az öregedés, valamint az azzal járó státusz és életmód elfogadásában, miközben szakít a társadalom kollektív tudatát fogva tartó sztereotípiákkal, amelyek idős honfitársainkat sújtják”. Hamarosan a műsor rendszeres nézője lettem, és adásról adásra álmélkodással vegyes tisztelettel figyeltem, hogy a benne szereplő, nálam alig pár évvel idősebb emberek milyen bátran szállnak szembe a sztereotípiákkal, és mint a műsor beharangozója ígérte, „az előző nemzedékek életminőségéhez képest magasabb szellemi, lelki nívón élnek meg életük alkonyát”. „Új realitás”, így emlegette dr. Novák ezt állapotot, amikor az adott

egyén az életvitelén keresztül cáfolja meg az olyan, időskorhoz tapadó ösztársadalmi élőítéleteket, mint az inkompetencia, az aszexualitás, a szenilitás vagy éppen a fizikai kiszolgáltatottság. Egyes szereplők belevetették magukat a sportba – az egyik hatvan körüli fickó száz kilóval nyomott fekve, ami azonnal kiváltotta az elismerésemet –, mások a túrázásban vagy a horgászatban lelték örömeiket, voltak, akik nyelveket tanultak, és még hosszasan sorolhatnám a különféle elfoglaltságokat, amelyek dr. Novák szerint „azzal, hogy új irányt szabnak az életünknek, segítenek túllendülni az öregedés okozta traumán is”. Másokat, akik még nem ismerték fel ezeket a realitásokat, szigorú feddésben részesített, és a műsor jellegéhez képest kemény szavakkal figyelmeztette őket, hogy rossz vége lesz, ha nem fogadják el a korrall sajnos elkerülhetetlenül együtt járó változásokat. „Egy ember akkor él harmóniában, ha az érzései, vágyai és a cselekedetei összhangban állnak a realitásokkal, vagyis arra vágyik és azt cselekszi, amit a fizikai lehetőségei, állapota lehetővé tesznek számára”, magyarázta Dr. Novák egy hatvan körüli férfi esetét elemezve, aki sírva vallotta be, képtelen megbarátkozni a gondolattal, hogy bármit csinál, mond vagy tesz, a fiatal nők észre sem veszik. „Ha ezek a síkok megbomlanak, akkor szétesik a személyiség összhangja: mást mondanak a vágyak, mást a test, és megint másként viszonyul, jelez vissza a külvilág”, magyarázta az érvek súlya alatt lelki és fizikai értelemben is összetöppörődő férfinak.

Ebből és más esetekből azt a tapasztalatot szűrtem le, hogy a valóság és a realitások harmonizálása inkább nekünk, férfiaknak okoz kognitív disszonanciát. Ellentétben velünk, a nők többsége különösebb lelki és pszichés megrázkódtatás nélkül képes elfogadni a dr. Novák-féle „új realitásokat”, ami tovább fokozta a szorongásomat. Természetesen a szexualitás és a párkapcsolat kiemelt szerepet kapott a műsorban. Dr. Novák rendületlenül arra biztatta mindkét nem képviselőit, hogy ne az életkoruk, hanem a vele járó stigmatizáció ellen küzdjenek, „és ebben a küzdelemben az győz majd, aki el tudja fogadni a saját és mások időskori énjét és testét”. Nagy hatást tettek rám dr. Novák szavai, bár amikor elnéztem a műsorban szereplő vén szatyrokat, és belegondoltam, hogy „az új realitás” részeseként hamarosan nekem is hasonló nőekkel kell majd szexuális életet élnem, kissé elkedvetlenedtem. Csakhogy a társamul szegődött rossz gondolatok továbbra is velem maradtak, és úgy éreztem, vészesen fogy az időm. Racionális ember lévén végül arra jutottam, hogy egy olyan szaktekinetly, mint amilyen dr. Novák, segítségemre lehet, hogy megbarátkozzam nemcsak ezzel az „új realitásként” elkeresztelt szép ideával, de az alapjául szolgáló valósággal is.

„Gerontofóbia”, diagnosztizálta a problémámat dr. Novák első találkozásunk során, rögtön azután, hogy röviden beavattam életem részleteibe, és beszámoltam mindazokról a félelmekről, amelyek végül hozzá vezettek.

– Izzadás?

– Remegés?

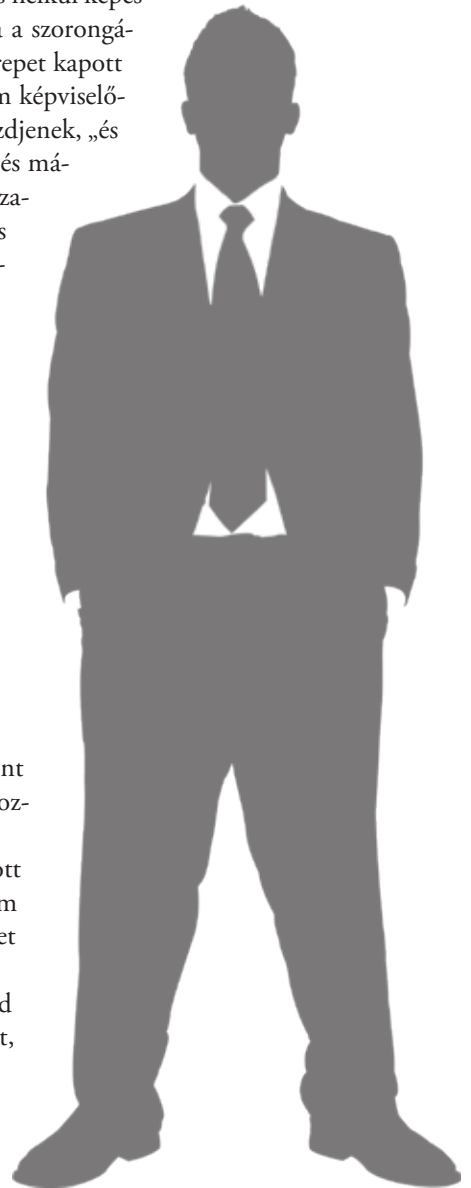
– Száraz száj?

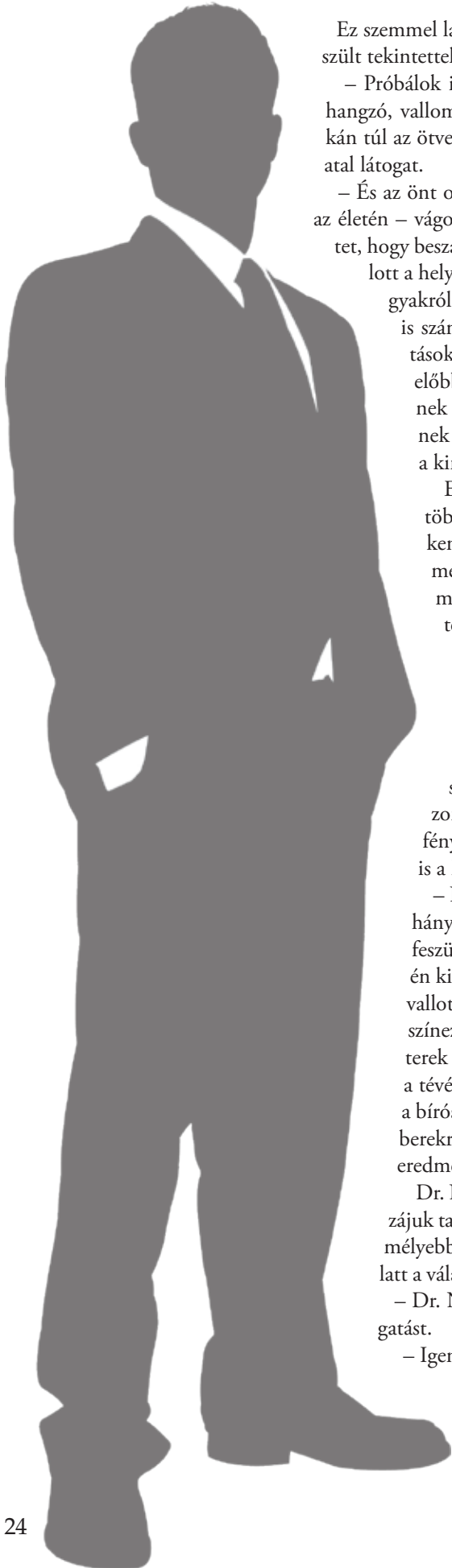
– Mellkasi fájdalom vagy szorító érzés? – szegezte nekem, mint egy kihallgatótiszta, a kérdéseit, időt sem hagyva, hogy megbarátkozzam a mentális probléma horrorfilmbe illő nevével.

Dr. Novák legnagyobb meglepetésére, amit fintorgással adott a tudtomra, valamennyi kérdésére nemmel válaszoltam, mivel sem izzadást, sem remegést, sem más, a gerontofóbiára jellemző tünetet nem észleltem magamon sem éjszaka, sem pedig nappal.

– Hm – ráncolta a homlokát erre a nem várt eredményre, majd rövid gondolkodás után, mialatt a jegyzeteibe mélyedt, arra kért, hogy térjek vissza a pöntek és szombat estémhez.

Kérésének eleget téve újra elmeséltem, hogy azokat rendszeresen a korábban Bad Girls névre hallgató, majd néhány éve Yellow-ra átkeresztelt bárban töltöm.

Ez szemmel láthatóan felkeltette a pszichológusom érdeklődését; feszült tekintettel hallgatta, amit a bárról és közönségéről mesélek.

– Próbálok ismerkedni – feleltem dr. Nováknak arra a logikusan hangzó, vallomásomat megszakító közbevetett kérdésére, hogy jócskán túl az ötvenen mit is keresek egy olyan helyen, amelyet csupa fiatal látogat.

– És az önt ott ért kudarcok készítették arra, hogy elgondolkodjon az életén – vágott ismét közbe. Feltételezem, úgy ítélte meg a helyzetet, hogy beszámolómban eljutottunk arra pontra, amikor eleget halott a helyről és a közönségéről, valamint az engem oda hajtó vágyakról, hogy levonja belőlük a tanulságot. – És öntudatlanul is számot vetett az életében hamarosan teret nyerő új realitásokkal – tette még hozzá mintegy magyarázatképpen az előbbiekre, aztán jegyzeteit az ölébe ejtve annak az embernek az elégedett arckifejezésével dőlt hátra a fotelben, aki nek sikerült megfejtene egy rejtvényt vagy helyére tenni a kirakós utolsó darabját.

Egyáltalán nincsenek kudarcélményeim, sőt, az esetek többségében kifejezetten kellemesen érzem magam ezeken az estéken, gyakran ismerkedem meg fiatal nőkkel, meséltem szinte már gyermeki lelkesedéssel a kalandjaimat, amit a pszichológusom részéről zavart csend követte. „Izzadás, remegés, száraz száj”, sorolta fel aznap már másodszer a gerontofóbia tüneteit dr. Novák, megtörve ezzel a kínos hallgatást, amire én minden esetben gondolkodás nélkül, megint csak határozott „nem”-mel válaszoltam.

– Igazán nem szükséges – próbálta dr. Novák visszautasítani az ajánlatomat, hogy előbbi állításomat bizonyítandó, megmutassak néhány hódításomról készült fényképet a telefonomon. Végül rövid huzavona után mégis a kezébe vette a készüléket.

– Nem lenne szabad hazudnom, ugye? – fordítottam néhány perc múlva komolyra a szót, miután dr. Novák egyre feszültebb figyelemmel tanulmányozta a fotókat, és ezalatt én kissé szégyenkezve, ugyanakkor némi büszkeséggel is bevallottam, hogy a képeken látható lányok előtt időnként kiszínezem az irodám ügyeit, és szerény személyemet gengszterek ügyvédjeként állítom be. Hiába veszik át szép lassan a tévé és a mozi helyét a Netflix, az HBO és más csatornák, a bírósági történetek továbbra is nagy hatással vannak az emberekre, magyaráztam a nem túl etikus, ellenben nagyon is eredményes füllentésem mozdítórugóit.

Dr. Novákot szemmel láthatóan meglepték a fotók és a hozzájuk tartozó vallomásom. Újabb, talán még a korábbiaknál és mélyebb, szinte már dermesztő csend telepedett közénk. Mialatt a válaszára vártam, dr. Novák az ölébe ejtett ökleit bámulta.

– Dr. Novák! – szólítottam a nevén, megunva a hosszas hallgatást.

– Igen? – emelte fel a fejét, mint aki egy álomból ébred.

– Nem lenne szabad hazudnom, ugye? – ismételtem meg válasz híján az előbbi kérdésemet.

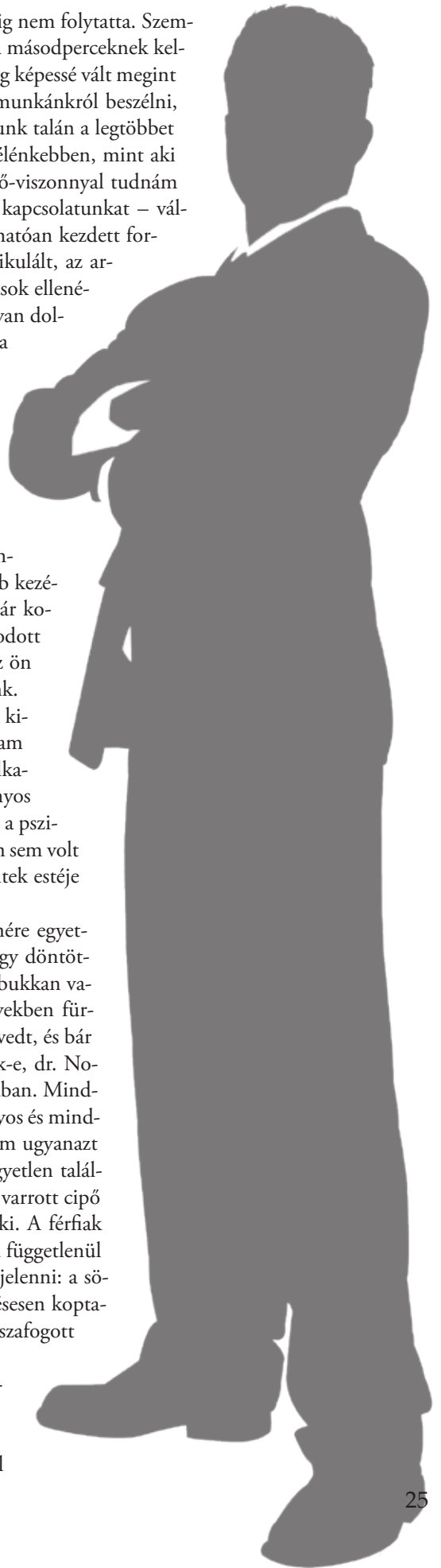
– Nos – tette össze a két tenyerét és támasztotta meg vele az állát –, az ember alapvetően történetmesélő lény, mesék, legendák és mítoszok... – kez-

dett bele, ám rögtön el is akadt, és hosszú másodpercekig nem folytatta. Szemmel láthatóan máshol jártak a gondolatai. Újabb hosszú másodperceknek kellett eltelniük ebben a furcsa, mély, átható csendben, amíg képessé vált megint rám figyelni és folytatni. – Mindannyian szeretünk a munkánkról beszélni, hiszen életünk jelentős részét ez tölti ki, ezért arról tudunk talán a legtöbbit a világon – folytatta most már a korábbiakhoz képest élénkebben, mint aki megtalálta az elveszett fonalat. – Talán a gyermek–szülő-viszonzal tudnám leginkább érzékeltetni a munkánkhoz fűződő érzelmi kapcsolatunkat – váltott szinte már előadásba illő hangnemre. Szemmel láthatóan kezdett formába lendülni, elemében volt, a kezével hevesen gesztikulált, az arca kipirult. – Ahogy egy szülő számára, sokszor a realitások ellenére is, a saját gyermeke a legszebb, legokosabb, úgy az olyan dolgozó, alkotó ember, mint amilyen ön – itt egy pillanatra megállt és elmosolyodott – vagy éppen én – hunyta le a szemét, és még bólintott is hozzá –, ugyanezt érzi a munkájával kapcsolatban. Mivel az életünk része – folytatta most már teljes átéléssel –, úgy érezzük, hogy mesélnünk kell róla, és éppen a mese szó a lényeg – emelte fel mindkét kezét, mint egy karmester –, mert tág teret ad a képzeletnek. De nincsen ezzel semmi gond, hiszen, mint mondottam volt, az ember történetmesélő lény. Természetesen – emelte fel jobb kezének mutatóujját – van egy határ, amelynek átlépése már komoly aggodalomra adhat okot, ugyanakkor – mosolyodott el – amit eddig hallottam, abból azt veszem ki, hogy az ön esetében erről a határátlépésről messze nem beszélhetünk.

Annak ellenére, hogy Dr. Novák ügyemben tartott, kisebb védőbeszédét követően mély megnyugvással távoztam a rendelőtől, azzal is tisztában voltam, hogy egyetlen alkalom biztosan nem lesz elég ahhoz, hogy azokkal a bizonyos „új realitásokkal” szembenézzek. Szorongásaim, amelyek a pszichológus rendelőjébe elvezettek, tovább gyötörtek, abban sem volt semmi meglepő, hogy még ugyanannak a hétnek a péntek estéje a Yellow-ban talált.

Éjfél felé járt az idő, a hely tömve volt, ennek ellenére egyetlen ismerőssel sem találkoztam. Rövid hezitálás után úgy döntöttem, hogy az egyik sarokba húzódva várom ki, amíg felbukkan valaki. Két whisky-kólától ellazulva figyeltem a lézerfényekben fürdő termet, amikor tekintetem a bárpult egyik részére tévedt, és bár nem voltam meggyőződve róla, hogy nem hallucinálok-e, dr. Novákot véltem felfedezni két húsz év körüli lány társaságában. Mindkettő szőke, magas, szoláriumbarna volt, az arcuk szabályos és mindkettőjüké tökéletesen kifejezéstelen is. A pszichológusom ugyanazt az elegáns kordöltönyt viselte, mint az első és addig egyetlen találkozásunk alkalmával. A sötét kasmír garbó és a gojzer varrott cipő professzoros, a helyhez nem illő külsőt kölcsönzött neki. A férfiak többsége – ahogy én is – korunktól és foglalkozásunktól függetlenül igyekszünk az ilyen és hasonló helyeken fiatalosan megjelenni: a sötét zakót vagy bőrdzsekit divatosan, de ugyanakkor ízlésesen koptatott farmerrel, inggel és valamelyik nagy világmárka visszafogott kialakítású tornacipőjével kombináljuk.

Átverekedtem magam a köztem és dr. Novák közt húzódó emberfalon, és a bárpultnál kötöttem ki, a kis társaság közelében. A pulzáló, hol felerősödő, hol elhalványuló zene miatt nem mindig hallottam, miről is beszél

a két lánynak hevesen gesztikulálva magyarázó pszichológusom, ennek ellenére néhány szót a hangzavar ellenére is ki tudtam szűrni: *elkövető, előre kitervelt gyilkosság, adatgyűjtés, profil* és más hasonló szavak, a bűnügyi nyomozás félreismerhetetlen kifejezései hagyták el dr. Novák száját, amit a két szóke több mint figyelmes türelemmel, szinte már valóságos áhítattal hallgatott.

Nem maradt időm elgondolkodni a dolgon, mert időközben dr. Novák felfedezte a jelenlétemet, amit először kissé bosszús arckifejezéssel vett tudomásul, ám rövidesen, mint akinek egy remek ötlete támad, megenyhültek a vonásai, felragyogott az arca; barátságos mosollyal intett magához.

– Felügyelő! – köszöntött dr. Novák. Meglepődni sem volt időm, mert mint gyilkossági nyomozót azonnal be is mutatott a Petra és Ildi névre hallgató két lánynak.

Felbukkanásom nemcsak megtörte dr. Novák ki tudja, mióta tartó monológját, hanem ki is rántotta a két lányt a kábulatból, egyben új irányt szabott az addig szemmel láthatóan egyoldalú beszélgetésnek.

– Nem úgy nézel ki, mint egy rendőr – jegyezte meg dr. Nováknak a Petra névre hallgató szóke. Mint aki most látja először, úgy mérte végig a lány tetőtől talpig a pszichológusomat.

– Nem, mert én elsősorban pszichozsaru vagyok, afféle profilozó – reagált a helyzethez képest meglepően gyorsan dr. Novák.

Ellentétben a terapeutámmal, az én öltözködésemmel elégedettnek tűnt mindkét lány, legalábbis abból, hogy nem tettek rá megjegyzést, erre következtettem. Mialatt a pszichológusom megjelenésével voltak elfoglalva, sikerült némiképp a gondolataimat is rendeznem; eszembe ötlött, hogy segítek dr. Novákon, és elmesélem a két lánynak a *Mentalista* legutóbbi epizódját, remélve, hogy nem látták, vagy ha látták is, már nem emlékeznek rá, ám mielőtt szóra nyithattam volna a számat, az Ildi névre hallgató szóke megelőzött: arra kért, hogy mutassam meg nekik a rendőrigazolványomat.

– Mindig nálatok kellene, hogy legyen – mondta csalódott hangon Ildi, miután bevalóttam nekik, hogy nincs nálam, majd hozzátette, hogy ezt az egyik ismerősétől hallotta, aki több rendőrt is ismer. Nagyon is el tudtam képzelni, hogy miféle ismerős lehet az ilyen, viszont nem maradt sok időm ezen töprengeni, mert a válaszomat követően Ildi előbb sokatmondó pillantást vetett a barátnőjére, majd közölte velünk, hogy elmegy a mosdóba.

– Jössz? – fordult Ildi a barátnőjéhez.

– Igen – felelte Petra.

– Majd visszajövünk – vetette oda nekünk búcsúzásként Ildi.

Felesleges volt minden további szó; mintha összebeszéltünk volna, csendben ittuk az italunkat.

– Szóval, nem mindig válik be, igaz?! – ismétli meg az előbbi kérdését dr. Novák, egyúttal kiragad a péntek este emlékeiből.

– Nem – felelem, és közben, mintegy jelezve a tehetetlenségemet, széttárom a karomat.

– Ezt múltkor elfelejtette megemlíteni – mondja vádlón, aztán még az előbbinél is szigorúbb hangon hozzáteszi: – Az együttműködésünk alapja a kölcsönös bizalom.

Bár dühít az a hangnem, amelyet dr. Novák velem szemben most megüt, sikerül uralkodni magamon, és tárgyilagosan ezt felelem neki:

– Azt hittem, hogy ezt magától is kitalálja. – Egy lélegzetvételnyi szünetet tartok, mert csak most döbbenek rá, hogy miért is vagyok itt, ami egyszerre borzaszt el és józanít ki, aztán még azt mondom, de most már teljesen nyugodtan: – Végtére is ezek miatt az új realitások miatt vagyok itt, nemdebár? ■ ■ ■

Kötter Tamás 1970-ben született Csornán. Jelenleg Budapesten él, és ügyvédként dolgozik. Kötetei a Kalligram Kiadónál: *Rablóhalak* (2013), *Dögkeselyűk* (2014), *A harcból nincs elbocsátás* (2015), *Ikea, vasárnap* (2017), *Nem kijárat* (*Apró hazugságok egy férfi életéből*) (2019), *Férfiak fegyverben* (*Frontnovellák a II. világháborúból*) (2020).